

BRIEVEN UIT INDIË

OP REIS NAAR HET WESTEN

DOOR M. A. M. RENES-BOLDINGH

DE Siboga-weg. Zoo noemen wij den weg, die ons schoone Silindoeng-dal verbindt met Siboga, aan de Westkust; hoewel 't eigenlijk niet een afzonderlijke weg is, doch slechts het laatste gedeelte van den breeden, goed-ouderhouden verkeersweg, die Oost- en Westkust verbindt.

Beroemd en berucht is de Siboga-weg. Beroemd om de wonderbare, wilde schoonheid van de bergwereld en berucht om het groote aantal bochten, door diezelfde wilde bergnatuur veroorzaakt, en die het hevigst zijn, telkens, waar een keten van den Boekit Barisan doorworsteld moet worden.

1300 bochten op 66 K.M., staat op een waarschuwingsbord aan het begin van den weg, met de noodige kronkelstrepes ter verduidelijking er bij. Even rekenen brengt tot de conclusie, dat er dan gemiddeld bijna 20 bochten per kilometer vallen. En een K.M. is niet veel.

Inderdaad is er op den geheelen weg slechts één klein, recht gedeelte; echter springt dat nog in een vijftal geleidingen vrij steil omlaag, zoodat 't overduidelijk is, dat de weg op de een of andere manier toch zijn meesterschap wil toonen aan den arrogant mensch.

Maar wie van een zoodanige constitutie is, vooral wat hoofd en maag betreft, dat hij al de draaiingen goed doorstaan kan, is 't een weg van ongelooflijke schoonheid en onbegrensde vrijheid.

Het eerste gedeelte, van Taroetoeng af gerekend, voert nog door de bewoonde wereld. Rechts prijken op hooge heuvelhellingen de heldere school- en internaatsgebouwen der Hollandsch-Inlandsche school, waar een paar honderd Bataksche jongens en meisjes Christelijk lager onderwijs en opvoeding ontvangen. Misschien is er juist geen les, wanneer wij er langs komen en zijn er een paar dozijn van die snaken al spelende afgezakt van hun hooge resi-

dentie. Hun vroolijke bruine oogen bekijken nog altijd nieuwsgierig, wikkend en wegend, den Europeaan en vertrouwelijk klinkt hun groet: „tábe, toewan,” of het echt-Bataksche „hóras!”

Even verder ligt links, verscholen tusschen hoog opgaand, oud geboomte, waarin de paarse bougainville en de vuurroode spathodea een felle kleuren-teekening brengen, Pea Radja, eens door den Christen Radja Pontas geschonken tot woonplaats voor de zendelingen, en sinds dien het moederstation der Barmensche Zending, die nu reeds langer dan 70 jaar in groote trouw haar werk in de Bataklanden doet. Vanuit Pea Radja loopen de onzichtbare draden, die, langzamerhand geheel Batakland omvattende, het net weven, dat menschen vangen moet — om ze te kunnen bevrijden. Dat de Bataks bevrijden wil van den meest troosteloozen vorm van animisme, dien men zich denken kan. „Barita na Oeli” is in het Bataksch het Evangelie genoemd; „boodschap die schoon is,” en wij, die vele dingen reeds zoo gewoon en vanzelfsprekend vinden, kunnen ons maar ternauwernood voorstellen, van welk een verlossende schoonheid het Evangelie moet zijn voor hen, die van geslacht op geslacht gevangen zaten in de gruwelen van demonengeloof en ritueele woorden.

Na Pea Radja verheft zich rechts reeds de steile bergwand, voor een groot deel overwoekerd met varens, orchideeën en kleine bloeiende struiken. Een paar watervallen storten zich schuimend omlaag, o.a. ook de Siborgoen, die ons van onze electriche verlichting voorziet, en een primitieve, leuninglooze trap van enkele honderden treden voert van den hoofdweg naar de schaars bewoonde hoogvlakte; verderop zijn het slechts ruw uitgehouwen voetsteunsels tegen bijna loodrechten wand, waarlangs de bovenbewoners met ongelooflijke handigheid hun domein bereiken. Hier

en daar bieden uit den bergwand spuitende waterstralen, warme en koude, welkome wasch- en badgelegenheden, waarvan door de inlanders met de grootste vrijmoedigheid gebruik wordt gemaakt — en niet alleen door warme, bruine kinderlijfjes. Eens zagen we, in 't voorbijrijden, hoe een oude grootmoeder werd afgeboend door haar dochter, terwijl de kleinkinderen badend en spattend er bijstonden en belangstellend toekeken hoe opoe zich zielsgelukkig liet afspoelen. Komen er voorbijgangers aan, dan wordt vlug een bonte saronglap omgeslagen, of wel de baders gaan zóó op hun hurken zitten, dat van den weg af alleen nog maar een glimmend-natte bruine rug te zien is, gekroond door een gitzwarte, druipende ragebol. Als ze dan ook nog het hoofd tusschen de knieën klemmen, is de struisvogelpolitiek volmaakt, en worden ze beslist door niemand gezien.

De Bataks baden veel en graag, als 't niet anders gaat doen ze 't zelfs in modderig sawa-water, maar nooit is de toeloop van badenden zoo groot, als wanneer weer eens een heilige bron ontdekt is. Dat gebeurt n.l. van tijd tot tijd. Een enkele keer komt een bron in gebruik, die zijn voorgeschiedenis heeft in het sagenland der oudheid, zooals de onlangs nieuw ontdekte bron aan het Toba-meer: Moeara na Badia, waar duizenden en nog eens duizenden genezing zijn gaan zoeken in het ijsskoude water van den bergstroom.

Soms is de heiligheid echter ook een uitvinding van ondernemers en chauffeurs van autobussen, om hun „lijn” er wat bovenop te brengen.

Aan den linkerkant biedt de weg eerst prachtige vergezichten in 't diepliggende, vruchtbare Silindoengdal, waar rijstakker aan rijstakker het dagelijksch brood voor de bevolking oplevert. De twee ondiepe rivieren van Silindoeng, de Sigeaon en de Sitoemandi, beide bronrivieren van de breede Batangtoroe, kronkelen traag door het dal en elk der

vele, wuivende bamboeboschjes of hoogoprijzende palmen, duidt een dorpje of hoeta aan: enkele troosteloos sombere Batakhuizen, in vierhoek gerangschikt om een even troosteloos, kaal getreden dorpspleintje, alles met elkaar omsloten en beveiligd door een hoogen steenwal, waarop de stekelbamboe als een vaste borstwering omhoog rijst — een herinnering aan den heidentijd, toen krijgs- en sneltochten aan de orde van den dag waren.

Aan de overzijde van het dal verrijzen weer de bergen, stil en statig, als moesten ze de wacht houden over het hun toevertrouwde land. Dat wacht houden is echter betrekkelijk, zooals vele dingen in dit land, want we zijn in oud vulcanisch gebied. De vele, kokende, water- en zwavelbronnen en talrijke aardschokken zorgen er voor, dat dit feit den menschen bij voortdurend in herinnering blijft. Zoo nu en dan komt een vlaag, beladen met de ondefinieerbare onaangenaamheid van zwaveldampen, uit 't gebergte aanwaaien. We voelen slechts de onaangename prikkeling en denken er verder niet meer bij; kokende zwavel, aardschokken, onbegrijpelijke vulcanische werkingen, we raken er aan gewend, als aan iets dat bij de omgeving behoort. De dingen verliezen hun verschrikking door gewenning, telkens weer voelen we dat als een groote zegen van God. Welke Noord-Hollander, wandelend over zijn dijk, ziet de zee als een verschrikking en voelt zich den verdrinkingsdood nabij, hoewel de zeespiegel in vele gevallen hooger ligt dan 't diepste polderland?

Maar voort kronkelt de weg, nu aan weerszijden begrensd door bergwanden. Enkele kleine, havelooze kampongs passeeren we, waar de autobestuurder vertrouwd wordt door grazende karbouwen die een ongelooflijke stabiliteit bezitten, door troepen eenden of ganzen, waarvan er altijd een paar schijnen te moeten sneuvelen en door leelijke, kleur- en raslooze kamponghondjes, die schijn-

baar in een aanval van levensmoeheid midden op den weg gaan liggen slapen en iedere auto uitdagen hen te overrijden.

Langs de weggedeelten tusschen de dorpjes is rimboe-atmosfeer. In diepe ravijnen ritselt een bergstroompje, overwoekerd door overdadige massa's groene breedbladige planten, waartusschen allerlei geheimzinnige geluiden leven — zonder dat men ooit een dier te zien krijgt — of het moesten de grijze, duifachtige vogels zijn, die evenals de honden, op den weg blijven trippelen, tot de auto hun staartpunten raakt, om eerst dan met langzamen sierlijken wickslag op te vliegen.

Hier en daar wordt de welig groeiende wildernis onderbroken door rijstvelden, of aanplantingen van mais en suikerriet; een enkel hutje, omgeven door een haag van canna's en verwilderende rozen, wat spelende kinderen, een rijststampende vrouw, geven een vriendelijke begrensdeheid te midden van de ontzaglijke wijldheid rondom en als vanzelfsprekend wordt er een groot gewisseld.

Een groot deel van den weg wordt beheerscht door den Martimbang — den koninklijken berg van deze streek, een uitgedoofden vulkaan, die nu echter bijna tot aan zijn platten kop toe, groenttuinen en schuilhutjes draagt, waarin bij regenval en onweer de koelie's een onderkomen kunnen vinden. Hoe het er daar boven wel uit zal zien als een laaghangende mist de eenzaamheid volkomen maakt, of wanneer een tropenonweder flitst om den top?

Alleen op belangrijke marktdagen is er een druk verkeer op den Sibogaweg. Dan jagen de volgeladen inlandsche autobusjes met vervaarlijke snelheid de hoeken om. Hoe sneller de rit gaat, hoe meer vrachtjes er vervoerd kunnen worden, hoe meer verdienste er aan vast zit. Particuliere auto's, auto-plezier, zooals de Bataksche volksmond ze noemt, komen we betrekkelijk weinig tegen. Is er eens een, en zitten er dan ten overvloede ook nog Europeanen in, dan zijn we wederzijds 't voorwerp van

onderzoekende belangstelling.

Want, de wereld is wel groot; zelfs Sumatra is groot, maar de kring van Europeanen is er betrekkelijk klein. 't Zou dus kunnen wezen . . . En 't is een zeer verrassend evenement om in zoo'n wijde omgeving kennissen te ontmoeten.

Voorbij den Martimbang, daar waar de hoogste bergen teruggeweken zijn in de blauwe verte, daalt een smal voetpaadje snel omlaag; een handwijzer staat er bij. Het leidt naar de plaats, waar honderd jaar geleden nog het dorpje Si Sakkas lag, dat onder aanvoering van den fanatieken radja Pangalamei de twee jonge zendelingen Munson en Lyman vermoord en opgegeten heeft. Van uit het veilige Siboga, waar ze gestationeerd waren, waren ze het binnenland ingetrokken om in de ongelooflijke duisternis en waanzin van het Bataksche heidendom het licht van Christus te brengen. Na een tocht van vele dagen door bijna ontoegankelijk bergterrein, dat honderden gevaren in zich borg, bereikten ze de eerste Batak-nederzetting, waar ze vermoord en opgegeten werden. „Van angstige vermoedens doorhuiverd" noemen ze, in hun afscheidsbrief aan de Amerikaansche zendingsgemeente, het binnenland van Noord-Sumatra. Ze zullen niet gedacht hebben, dat die angstige vermoedens zoo spoedig aan hen zelf vervuld zouden worden. Echter zullen ook die andere vermoedens in vervulling zijn gegaan, de vermoedens van Eeuwige Heerlijkheid bij Christus.

Toen jaren later Nommensen, de Apostel der Bataks, na lang zoeken de hut van den ouden Radja vond, vond hij daar ook, als een eeretrofee aan den wand hangend, de schedels der vermoorde zendelingen. Nommensen heeft ze laten begraven op de plek, die als plaats van den nachtelijken moord werd aangewezen, een later geslacht heeft er een eenvoudigen zwarten gedenksteen op geplaatst, die de gedachtenis van die allereersten aan de

vergetelheid ontrukkt. Een zeldzaam vredig plekje is 't nu; Si Sakkas zelf is verdwenen van den aardbodem, verlaten en geschuwd door de bewoners en overwoekerd met onkruid, en de bezoekers, die bij het graf komen, komen er slechts om een gedachte te wijden aan de eerste Helden en aan het Rijk van God, dat komt, ondanks alles.

Langzaam daalt nu de weg. We komen meer en meer in de warmte. De kokospalm groeit weliger, de pisangs dragen machtiger trossen en de kampongs worden in de mildere natuur grooter in aantal. Merkwaardig is, dat men bijna met zekerheid zeggen kan, of een kampong Christelijk dan wel Mohammedaansch is. Niet aan kerk of moskee, want een afzonderlijk bedehuis kunnen de meeste dorpen zich niet veroorlooven, maar aan het rondlopen van zwijnen of geiten. Voor volgelingen van Mohammed is zwijnenvleesch onrein, die houden dus geiten. Christenen mogen „alles” eten; de Bataks zijn verzot op varkensvleesch, dus in de Christendessa's ziet men ontelbare, half wilde zwarte zwijnen, van allerlei fatsoen en leeftijd, vanaf de heel jonge beestjes, die men voor kleine, zwarte hondjes zou kunnen aanzien, tot de zware moederzwijnen, die waggelend zich voortslepen over den weg.

Later stijgt de weg weer omhoog tot de hoogte van Bonau Dolok, op den uitersten rand van het Barisan gebergte gelegen, nog slechts 10 K.M. van Siboga, en 10 K.M. van de zee verwijderd. Echter ook nog ongeveer 800 M. bóven Siboga en bóven de zee. Dat geeft een uitzicht van zoo wonderbare schoonheid, als men slechts zelden aantreffen kan. 't Rustigst kan men genieten vanaf het terrasje van het hotel Bonan Dolok dat met zijn geheele front naar 't uitzicht gekeerd ligt. Zeldzaam klein, als weggeworpen kinderspeelgoed, ligt in de diepte het havenstadje Siboga: wat roodschemerende daken, wat waziggroen. En achter Siboga, de zee; de stille,

blauwe baai van Tapanoeli, naar het westen verdoezelend in de groote wateren van den Oceaan. Bergachtige eilandjes, sommige niet meer dan een hoogoprijzende klip, verbreken droomerig de stille eenzaamheid van 't watervlak en de kust spreidt naar links en rechts in wijde boog haar armen uit, als om een schat te behoeden.

In overhaasten spoed daalt nu de weg naar beneden. Vanaf het terras van Bonan Dolok hebben we hem zien af dalen in tallooze serpentine-, cirkel- en s-bochten, maar het zien er van is slechts een zeer flauwe afschaduwing van het werkelijk-zelf-naar-beneden-rijden.

Langs kale, zwarte bergwanden, glimmend van neersijpelend bronwater, langs afgronden, die met donzig bloeiende boomen als opgevuld schijnen, langs water vallen, die in hun ongecultiveerde kracht nog oerwoudsensatie met zich brengen. Dan weer wegschietend in een sombere tunnelhalte, dreunend onder het geweld van den wilden stroom, die er boven over gaat, of glijdend langs zonderling opgestapelde roodbruine rotsgevaarten, alsof reuzenkinderen er in den grijzen voortijd aan 't torenbouwen geweest zijn, op onhandige, scheeve kindermanier.

En telkens komt na een poosje van ingeslotenheid het zeldzame uitzicht op de blauwe baai te voorschijn; iedere keer verandert de paarlmoerglans van de zee, iedere keer is er een andere kijk op de kustlijn en de eilandjes, tot we tenslotte zoo laag gedaald zijn, dat de dingen van dichterbij de overhand krijgen. We zijn weer omringd door kamponghuizen en kleine toko's, door palmboomen en nieuwsgierig ópkijkende bruine personages. De twijfelachtige geur van visch en overrijpe vruchten dringt zich buitengewoon lastig op na het uren lange genot der zuivere berglucht. Maar we weten, ze zijn er nog, de zuivere lucht en de zuivere schoonheid; ze wachten op ons daarginds in de hoogte, èn straks op den huisreis zullen ze ons weer omgeven.

Of daar ook Eeuwigheidsgedachten in zijn?